

розвитку людства пов'язаний з двома суперечливими процесами: по-перше, намаганням держав досягти своєї самостійності, ідентичності; подруге, тенденціями до об'єктивних зумовлених інтеграцій і глобалізацій. [1, с. 3]

Розбудова громадянського суспільства в Україні має орієнтуватися на європейські стандарти забезпечення та захисту прав і свобод людини, зокрема впровадження практики належного врядування, доброчесності, відкритості, прозорості та підзвітності інститутів влади, створення умов для різноманіття суспільних інтересів, у тому числі економічних, екологічних, соціальних, культурних, релігійних, територіальних тощо, і форм їх вираження (громадські ініціативи, суспільні рухи, асоціації, об'єднання). У зв'язку з цим, в контексті тривалих правових трансформацій, слід зазначити, що права людини є центральною ідеєю, що формує нові демократичні стандарти в суспільстві. У зв'язку з цим заслуговує на увагу дослідження правової культури, релігії, моралі як визначальних чинників реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні. [2, с. 4]

Досвід розвинених країн світу підтверджує необхідність поєднання діяльності державних структур, влади і всіх структур громадянського суспільства. Суспільний розвиток на сучасному етапі засвідчує тенденцію до розширення участі громадянських структур в управлінні різними сферами суспільного життя, а також їхній вирішальний вплив на процеси державотворення.

Важливою метою і умовою реформування Українського суспільства є розвиток демократичної, соціально-правової держави і відповідної правової системи, що забезпечить становлення України як високорозвинутої цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, дозволить їй стати впливовою силою у світі та Європі. Завданням державно-правових реформ є створення дієвих механізмів охорони і захисту прав і свобод людини, систематизація і вдосконалення законодавства, зміцнення начал громадянського суспільства, державно-правової системи, вдосконалення практики правореалізації та контролю за виконанням законів тощо.

Список використаних джерел:

1. Правові системи сучасності: Навчальний посібник для магістрів права / Відп. ред. Ю. С. Шемшученко. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2012. – 492 с.
2. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні : Монографія / Кол. авторів ; За ред. Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчука. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. – 424 с.

Капічон О. Г.,
студентка 4-К-1 курсу юридичного факультету
ННІЗДН НАВС

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Багато хто з видатних учених – представників теорії і практики аудиту та юридичного напрямку в обліку працювали в різний час над питаннями використання і взаємодії правових відносин у фінансово-господарській діяльності: Ф. Ф. Бутинець, Ф. Виле, О. М. Галаган, М. В. Кужельний,

А.М. Кузьмінський, Д. Манчіні, П. П. Німчинов, Ю. І. Осадчий, В. Ф. Палій, Л. Пачолі.

Відомі роботи представників юридичного напрямку нідерландської, італійської, французької, інших шкіл стали вагомим внеском у диференціацію та персоніфікацію рахунків, змінили погляди на особливості обліку торговельних операцій (у голландців це пояснюється тим, що країна активно займалася мореплавством, а відповідно, й торгівлею іноземним заморським товаром).

Наряду з фінансистами, торгівцями, державними контролерами, фізиками, монахами протягом 300 років (1673—1973) найбільшу роль в історії обліку й аудиту відігравали юристи. Вони вбачали для себе в облікових процедурах та документах юридичні аспекти: документальне свідчення про наявність правових відносин між власником та підлеглими (матеріально-відповідальними особами), між місцевими торгівцями та заморськими купцями, майнові, боргові відносини тощо.

Саме вони персоніфікували рахунки, тобто за кожним рахунком, на їх думку, має знаходитися, або товар, або грошові кошти (до сплати, наявні, кредитні), або людина (кредитор, боржник) [9].

Слід згадати, що облік не почався з книг францисканського монаха Луки Пачолі (1445—1517). Більшість науковців вважає, що саме він є родоначальником бухгалтерського обліку лише тому що першим написав книги з обліку та контролю за витратами.

Він просто як розумна, досвідчена людина свого часу першим узагальнив вже існуючий практичний досвід, описав його. Без сумніву, він зробив свій власний внесок у бухгалтерський облік та його подальший розвиток, і насамперед з боку математики та правових відносин [2].

1522 року іспанський математик і юрист Дієго дель Кастілло писав, що історія бухгалтерського обліку знає випадки, коли права та обов'язки, які випливають з договору, виступали об'єктом обліку. Він вважається родоначальником юридичного напрямку в бухгалтерському обліку. Всі господарські факти він вважав договором. На його думку, «Мета обліку полягала у відображенні юридичних прав і вимог учасників договорів».

Учені-дослідники історії бухгалтерського обліку вказують, що в його розвитку був юридичний період. Француз Р. Обер зазначає, що з 1673 по 1973 роки в історії бухгалтерського обліку превалювала юридична школа.

Д. Манчіні класифікував рахунки бухгалтерського обліку за двома теоріями: юридичною та економічною. До юридичних він відносив розрахункові, тобто облік розрахунків з юридичними та фізичними особами.

Якщо говорити сучасною мовою, можна дійти висновку, що розрахунки з дебіторами та кредиторами за міжнародними економічними операціями безпосередньо належать до юридичного аспекту обліку.

Гаспар де Тексада, Бартоломео де Соллозано, Франсиско де Ескобар продовжили справу Д.Манчіні.

Тексада стверджував, що бухгалтерський облік — це ведення рахунків з метою ефективного управління, контролю підлеглих осіб.

Ескобар сенс обліку зводив до правових відносин між власником та матеріально-відповідальними особами. Рахунки відкривались для обліку прав та вимог осіб, що брали участь у господарському процесі [6].

Завдяки їхнім розробкам юридичного регламентування обліку виникли контроль, звітність, управління, аудит.

Якоб ван дер Шуер, представник нідерландської бухгалтерської школи XVII сторіччя у тлумаченні подвійного запису теж дотримувався юридичного напрямку.

З початку XIX сторіччя в італійському обліку намітилися дві тенденції: перша виводила облік з відносин, що виникають у зв'язку з рухом та зберіганням цінностей (юридичний напрямок), і друга, базована на обліку цінностей (економічний напрямок).

Прибічником першої тенденції був Нікколо д'Анастасіо, який висловив думку, що «облік — це реєстрація прав та зобов'язань власника». Його однодумець Джузеппе Борначіні говорив, що бухгалтерія — мистецтво ведення, передбачення і регулювання адміністративних розпоряджень. Контроль — ось істинна функція обліку [7].

Видатний засновник ломбардської школи Франческо Віле, юрист, працівник фінансових органів, історично вважається засновником бухгалтерії як науки. Він синтезував юридичні та економічні цілі обліку, систематизував бухгалтерські знання, концептуально осмислив основні облікові категорії. На його думку, мета бухгалтерії — контроль організації господарства та майна.

П'єр Буше, стверджував, що бухгалтеру недостатньо вміти скласти бухгалтерські проводки, а необхідно добре знати комерційне право. Цим самим він підкреслював роль юриспруденції у бухгалтерському обліку і висловлював думку про те, що бухгалтер повинен володіти правовим полем щодо того, як і що відбувається у фінансово-господарському житті підприємства [9].

Стосовно взаємодії юриспруденції та господарського обліку, їх доповнення одне одним, можна висловити гіпотезу про те, що це виникло в період, коли для вирішення якихось спірних (судових) питань «суддям» необхідно було мати дані про наявність певних зобов'язань або про власність (належність) товарів, земель, худоби комусь з тих, хто виступає заявником чи відповідачем.

Тоді можна стверджувати, що документальне або інше підтвердження про фінансово-майновий стан особи (наприклад, відповідача в суді), що застосовується в юриспруденції, вже був. На підставі таких підтверджень приймалися судові рішення. Рішення судів також якимось чином відображалися як зміна фінансово-господарського стану власника. Тож облікові дані вже були до виникнення судів, а значить був і облік [8].

Облікові процеси були досить розвинені в Київській Русі. Про це свідчить той факт, що велась відповідна підготовка людей, які займались обліком та іншою писарською роботою. У монастирях, де фактично концентрувалася вся наукова думка, відкривалися, школи, велось різноманітне навчання, в т. ч. ведення обліку і запису.

Саме в монастирях під впливом візантійської наукової думки зародились ідеї майбутньої української бухгалтерії. Застосовується такий обліковий принцип: за кожен майновий об'єкт відповідає певна особа або група осіб. Щодо комирників, то вони несли як матеріальну, так і кримінальну відповідальність. За кожен нестачу били, "карали на горло", вшали.

Принцип високої відповідальності при княжому дворі, в монастирському господарстві привів до створення досить витонченої облікової техніки, яка вимагала суворого поділу облікових регістрів, призначених для фіксації надходження і відпуску грошей та інших цінностей, послідовного проведення інвентаризації. Цікавим є те, що облікові залишки звірялися з фактичними, а не навпаки [10].

Історія обліку налічує тисячі років і це є красномовним фактом того, що економіка неможлива без облікових процесів. Багато хто з видатних людей різних галузей науки внесли свій неоціненний внесок у розвиток обліку. Сучасний стан будь-яких економічних процесів напряму пов'язаний із нормативно-правовою базою, а тому юридичний аспект облікової діяльності є базовим. Формування обліку залежить від умов сьогодення, а воно нині досить динамічне зі своїми спадами та злетами. А вже скоро і сучасний етап обліку стане історією.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» від 30.11.1999 № 291;
2. Бодран Р.М. «Деякі аспекти історії і проблеми аудиту в Україні» // Науковий вісник. – Ужгород, 2002 - №11 – с. 199-202;
3. Кримський юридичний вісник – Сімферополь, 2002 - №3 (4) – 234 с.;
4. Фінанси, облік і аудит // Збірник наукових праць (спецвипуск) – Київ, 2006 – 323 с.;
5. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики // Збірник наукових праць – Харків, 2009 - № 1 (6) – 254 с.;
6. Фінанси, облік і аудит // Збірник наукових праць – Київ, 2011 – № 18 – 351 с.;
7. Чабанов Н.В, Бухгалтерський облік в Україні: Навч. посіб для студентів вузів спеціальності «Економіка підприємств», Київ 2004-301 с.;
8. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. - Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.;
9. Стратегія економічного розвитку України: Наук. Зб. – Вип.6/ Відп. Ред. О.П. Степанов. – К.: КНЕУ, 2001. – 484 с.;
10. Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 6. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Спілка юристів України; Видавничий дім «Юридична книга», 2000. – 438 с.;

Ленько Н. М.,
студентки 4-К-Н курсу юридичного факультету
ННІЗДН НАВС

ДЖЕРЕЛА ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Процеси всесторонньої інтеграції і глобалізації відіграють все більш значну роль в прогресі сучасного світу. Найбільш яскравим відображенням цього є прискорений розвиток Євросоюзу. Все більше число держав під впливом інтеграційних тенденцій у добровільному порядку погоджуються на